

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องของจำเลย (พันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริง

ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องของพันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร จำเลยในคดีดำที่ ๑๓/๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบได้ดังนี้

๑. พันเอก ศรายุทธ กลิ่นมาหอม โจทก์ ยื่นฟ้อง พันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร จำเลย ซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ ประจำกรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและหมิ่นประมาท โจทก์จึงยื่นคำฟ้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เพื่อขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๕๑ และประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๑๓ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓

๒. ต่อมา วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยยื่นคำร้อง สรุปความได้ว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลย หมายว่าจำเลยกระทำผิดฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ และประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ นั้น โจทก์ยังไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะโจทก์มิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๘๔ และคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงาน

ในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ” โดยเหตุที่จำเลยเป็นข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มาตรา ๔ และคดีนี้เป็นคดีฟ้องใหม่เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จึงมีเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๘๖ (๒) ดังนั้น จำเลยจึงขอให้ศาลยกฟ้องโจทก์โดยมิต้องไต่สวนมูลฟ้องโจทก์ในข้อหาดังกล่าวอีกต่อไป

๓. ต่อมา วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งในชั้นการไต่สวนมูลฟ้องสรุปได้ว่า ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนมูลฟ้องได้ความในเบื้องต้นว่า โจทก์และจำเลยเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ ซึ่งต่างเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ก่อนที่จะได้วินิจฉัยว่าคดีมีมูลตามฟ้องโจทก์หรือไม่นั้น สมควรได้วินิจฉัยคำร้องขอให้ชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมายเบื้องต้นของจำเลยเสียก่อนว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามมาตรา ๔๓ ได้ในกรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๘๔ และในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๘๕ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ หากได้ตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ แต่ประการใดไม่ เมื่อโจทก์เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการจึงเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๑๖ (๑) โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยและมีคำสั่งว่า

“คู่ความเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร และคดีมีมูลเฉพาะในข้อหาเป็นเจ้าพนักงานทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งเอกสาร

อันเป็นหน้าที่ของคนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ตามข้อหาข้อ ๓.๑ ข้อหาเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด และเป็นทหารขัดขืน หรือละเลยมิกระทำให้ตามคำสั่งและข้อบังคับตามฟ้องข้อ ๓.๒ และข้อ ๓.๓ ส่วนข้อหาหมิ่นประมาทนั้น โจทก์มิได้นำสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้อความใดเป็นข้อความที่จำเลยหมิ่นประมาทอันทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังอย่างไร ดังนั้นในข้อหาหมิ่นประมาทตามฟ้องข้อ ๓.๔ เห็นว่า ไม่มีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณาจึงพร้อมกันมีคำสั่งดังนี้ ให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาเฉพาะข้อหาตามที่โจทก์ฟ้องข้อ ๓.๑ ข้อ ๓.๒ และข้อ ๓.๓ ส่งสำเนาฟ้องและหมายเรียกจำเลยมาให้การในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา”

๔. เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๘ จำเลยได้ยื่นคำร้อง สรุปความได้ว่า ในชั้นได้สวนมูลฟ้องจำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมายเบื้องต้นว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องในคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งศาลวินิจฉัยว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพได้นั้น จำเลยเห็นว่า คำสั่งให้ประทับฟ้องของศาลทหารกรุงเทพดังกล่าวขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ต้องการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการช่วยเหลือกัน หรือกลั่นแกล้งฟ้องร้องกัน และเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งศาลทหารกรุงเทพก็ได้มีคำพิพากษาวางแนวทางเกี่ยวกับการฟ้องคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไว้ในคำพิพากษาศาลทหารกรุงเทพ คดีดำที่ ๕๒/๒๕๔๗ คดีแดงที่ ๒๐/๒๕๔๘ แล้วว่า “หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดดังกล่าว การไต่สวนและการวินิจฉัยในกรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ เมื่อไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อัยการศาลทหารกรุงเทพจึงไม่มีอำนาจฟ้องและพิพากษายกฟ้อง” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ โดยนับเดียวกันผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารย่อมไม่มี

อำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย เนื่องจากเป็นปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย จำเลยจึงขอให้ศาลได้โปรดวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ก่อนดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป ต่อมาจำเลยได้ยื่นคำแถลงประกอบคำร้อง ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยอ้างเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ เป็นกฎหมายพิเศษที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยคดีกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ การดำเนินการต่อข้าราชการในหน่วยงานราชการของกระทรวงกลาโหมจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องเองตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารเองได้

๕. วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โจทก์ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลทหารกรุงเทพ สรุปได้ว่า ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังจำเลยอ้าง ประกอบกับรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ ก็ไม่มีบทบัญญัติมิให้โจทก์นำคดีมาฟ้องต่อศาลเอง โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสองรับรองไว้ การที่จำเลยอ้างคำพิพากษาของศาลทหารนั้น ข้อเท็จจริงแตกต่างกันและคดียังไม่ถึงที่สุด เพราะในคดีที่จำเลยอ้างเป็นเรื่องการสอบสวนไม่ชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ หาใช่เป็นเรื่องโจทก์ฟ้องเองไม่ ดังนั้นโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยขอให้ศาลยกคำร้องของจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

๖. ต่อมา วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งคำร้องของจำเลยสรุปความได้ว่า ศาลได้วินิจฉัยคำร้องขอให้ชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมายเบื้องต้นของจำเลยประกอบกับคำร้องคัดค้านของโจทก์แล้วเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคลตามมาตรา ๖๖ ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามมาตรา ๔๓ ได้เฉพาะในกรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๘๔ และในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๘๕ แต่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ มิได้มีบทบัญญัติใดที่ตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายที่จะใช้สิทธิในการฟ้องคดีอาญาเองตามที่กฎหมายในส่วนวิธีสบัญญัติบัญญัติให้อำนาจไว้ เมื่อเป็นผู้เสียหายตามความผิดในทางอาญาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น เมื่อโจทก์และจำเลยเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๑๖ (๑) โจทก์ในฐานะผู้เสียหายจึงมีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการต่อศาลทหารกรุงเทพตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งได้กรณีที่จำเลยยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้น โดยยกอ้างคำพิพากษาศาลทหารกรุงเทพ คดีดำที่ ๕๒/๒๕๔๓ คดีแดงที่ ๒๐/๒๕๔๔ นั้น เห็นว่า คำพิพากษาดังกล่าวเป็นการยกฟ้องโจทก์ในเรื่องเกี่ยวกับการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนที่ไม่ชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ เช่นเดียวกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่จำเลยยกกล่าวอ้าง ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง อีกทั้งคดีนี้โจทก์มิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพราะประสงค์จะดำเนินคดีเอง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพได้ จึงพร้อมกันมีคำสั่งให้ยกคำร้องจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ต่อไป

๓. เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพขอให้รอการพิจารณาไว้ชั่วคราวและส่งคำโต้แย้งของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ สรุปคำร้องได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ ศาลทหารกรุงเทพดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่า โจทก์เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร จึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและหมิ่นประมาทอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ การที่ศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องและได้มีคำสั่งประทับฟ้องเฉพาะในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ นั้น จำเลยเห็นว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดีนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ โดยคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพดังกล่าวขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็น

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การที่ศาลทหารกรุงเทพนำพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาใช้วินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการจึงเป็นบุคคลในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๑๖ (๑) โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพได้ และศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งศาลทหารกรุงเทพไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งให้ประทับฟ้องในความผิดดังกล่าว ตามคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๗ ของศาลทหารกรุงเทพ บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง จึงขอให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๖๔ “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับคดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้..”

(๓) ใ้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ฯลฯ”

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘

มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง “ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้วต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์”

มาตรา ๔๕ “วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ให้นำกฎหมาย กฎและข้อบังคับซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่มีกฎหมาย กฎและข้อบังคับฝ่ายทหารก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าวิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่จะใช้ได้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง “ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

(๑) คดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ใ้สอบสวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลย โดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้วให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

ฯลฯ”

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

คำวินิจฉัย

กรณีนี้ ศาลทหารกรุงเทพได้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีที่ได้โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ศาลทหารกรุงเทพใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ประกอบกับศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติรับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒

ตามข้อเท็จจริงจำเลยในคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้โต้แย้งว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีด้วยตนเองต่อศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารกรุงเทพก็ย่อมไม่มีอำนาจรับฟ้องของโจทก์ในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เนื่องจากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น เมื่อศาลทหารกรุงเทพนำพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาใช้วินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ จึงเป็นบุคคลในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๖ (๑) โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดอาญาต่อศาลทหารกรุงเทพได้ และศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องคดีความผิดดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) จำเลยเป็นคู่กรณีในศาลทหารกรุงเทพได้โต้แย้งว่า โจทก์ไม่มีสิทธินำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลโดยตรงได้ โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การที่ศาลทหารกรุงเทพนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้พิจารณาและมีคำสั่งในคดี จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นบทบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฯลฯ เพื่อดำเนินการไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการเมื่อไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดมีมูลความผิดทางอาญาให้ส่งรายงานเอกสารและความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดี โดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเมื่อพิจารณามาตรา ๘๖ ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ ที่บัญญัติว่า การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ให้ผู้กล่าวหาขึ้นเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือยกคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการขึ้นพิจารณาในเรื่องที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกันและอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล อีกทั้งมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ก็บัญญัติไว้ว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาเช่นนี้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดดังกล่าว ให้ดำเนินการไต่สวนตามหมวด ๔ ว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริงแห่งพระราชบัญญัตินี้

จึงเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ฯลฯ อันเป็นความผิดอาญาหรือไม่ เพื่อส่งเรื่องให้อัยการฟ้องศาลต่อไป หรือให้ข้อกล่าวหาที่ตกไป หากเห็นว่าไม่มีมูลความผิดแล้วแต่กรณี เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีมีผู้เสียหาย

กล่าวหาซึ่งต้องยื่นข้อกล่าวหาเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงจะมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง แล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาเป็นมูลหรือไม่ หากมีมูลก็ส่งเรื่องให้อัยการฟ้องศาลต่อไป หรืออีกกรณีหนึ่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการก็ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้เช่นกัน อันเป็นกระบวนการเช่นเดียวกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็คือสำนวนการสอบสวน ซึ่งศาลไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องเมื่ออัยการยื่นฟ้องต่อศาล

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อใช้สิทธิทางศาลได้ ประกอบกับกระบวนการดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๔ บัญญัติให้สิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญาเองได้ แม้เป็นความผิดที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนไปแล้วและอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีก็ตาม

จึงเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้ ๒ ทาง คือบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้นสามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลหรือฟ้องศาลด้วยตนเองได้ หรืออีกทางหนึ่งก็คือยื่นข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อส่งอัยการฟ้องศาลได้ และถึงแม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติว่ายังไม่มีมูลก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายตัดสิทธิของผู้เสียหายมิให้นำคดีขึ้นสู่ศาลเองอีกได้แต่อย่างใด

เมื่อบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือ โทกก็มีสิทธิและเสรีภาพในการนำคดีขึ้นสู่ศาลเองได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) มิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพในกรณีนี้หรือบัญญัติห้ามมิให้บุคคลฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อศาลในคดีอาญาไว้ด้วย ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกัน ดังนั้น เมื่อศาลทหารกรุงเทพนำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้พิจารณาพิพากษาหรือบังคับแก่คดีตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๔๕ บัญญัติ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับ

เป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่เลือกปฏิบัติและไม่เจาะจงใช้กับกรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะ จึงเป็นบทบัญญัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งแล้ว ประกอบกับข้อความตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ